Kaina 10 pf.

1

ŠVYTURYS

Nr. 8 (1170) Vilnius, 1943 m. vasario 20 d.

SAVISAUGOS DALIŲ SAVAITRAŠTIS

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTABAS
Vyr. redaktorius Apt. *Simas Urbonas.*
Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr. 3
Telef. per Vilniaus karštąją: Vyr. redaktoriaus — 69. Redakcijos ir administracijos — 41. Priėmimo val.: 8 — 14.
Spausdinamas „Šviturio" sp., Šv. Onos g-vė Nr. 3.

Rytų fronte judrios gynimosi kovos

Rytų fronte priešas vis naujais junginiais, kuriuos jis meta į mūšį vietoje savo daugelio frontų neteaustų dalinių, apsupimo bei prastvėrimo operacijomis bandė pasiekti leniamą laimėjimą.

Vokiečių armijos savo nepajudinamu atsparumu, elastiškos kovos taktika ir ryžtingais priešpuoliais paverčia niekais tą bolševikų siekimą ir padaro priešui vis naują labai sunkią nuostolių.

Kaukazo vakarinėje dalyje vyko vietinės reikšmės kautynės. Priešį pietvakarius nuo Novorosijsko sėkmingai buvo atšauktas vokiečių priešpuolis. Ir kitomis dienomis priešas vėl atnaujino savo puolimus prie Novorosijsko ir veltui bandė Anapą įsiveržti į šio miesto uostą.

Vienos vokiečių šarvuočių divizijos dalys paleido niekais priešo apsupimo bandymą Kubanės pietiniuje ir padarė jiems sunkiausių nuostolių. Per vasario 11 ir 12 dienas šios divizijos ruošė sovietai netiko daugiau kaip 1.700 užmušių, 850 belaisvių, 33 patrankų ir daugelio visų rūšių pėstininko ginklų.

Vasario 12 d. tęsiant planingus judesius sutrumpinti frontui, evakuotas Krasnodaro miestas.

Prie Novorosijsko ir kai kuriose kitose Kubanės prietilčio vietose šios savaitės pradžioje vykdyti priešo puolimai atmušti su didelitais kruvinais nuostoliais.

Ziemos mūšis tarp Dono žiočių ir srities į šiaurę nuo Kursko vėl pasmarkčjo. Doneco viduryjuje į užnugarį pasistūmėjęs priešo kavalerijos junginys atkirstas nuo savo rysio su užnugariu, ir jo laukia sunkiniimas.

Vyžadant atsitraukimo iš Doneco kilpos į numatytas trumpesnes gynimosi pozicijas judėjimus planinai ir priešui netrukdant evakuoti Rostovo ir Vorošilovgrado miestai.

Tolesni nesėkmingi priešo mėginimai prasiauštti Doneco srityje eulėčė šan didelių nuostolių tankais bei žmonėmis.

Srityje prie Charkovo sovietai žymiai pranašesnėmis jėgomis puolė atkaklinai kovojančių mūsų divizijų pozicijas. Kovoje su dalinėmis priešo paigėgomis, iškverbusiomis į šiorinius miesto rajonus, sunaikinta 20 tankų. Kaip vasario 17 d. Vyriausioji Kariuomenės Vadovybė skelbia dėl Charkovo vykstančios smarkios kautynės.

Fronte tarp Volchovo ir Ladogos ežero bei prie Leningrado priešas plačiu frontu pakartojo savo puolimus. Nepaisant to, kad priešas panaudojo stiprią aviacijos ir artilerijos paramą bei daug šarvuočių, visi puolimai atmušti su didelitais kruvinais nuostoliais.

Ir pietryčiuo nuo Ilmeno ežero priešas su daugeliu tankų ir stiprai remiamas artilerijos vasario 15 d. vėl pradėjo savo puolimus. Visi mėginimai prasiaušti frontą atremti iš dalies koncentruota gyrybos ugnimi, iš dalies kovose vyras priei vyrą.

Aviacija stipriais lėktuvų junginiais nemėstėsmai dalyvavo kovose. Ji padarė priešui sunkių nuostolių žmonėmis, medžiagomis bei ginklais.

Tik vasario 15 dienos kovose Rytų fronte bolševikai neteko iš viso 197 tankų, vasario 16 d. — 101.

Nuo vasario 1 iki 10 d. kariuomenės junginiais Rytų Fronte sunaikinto, paėmė arba išvedė iš rikiuotės 351 sovietinį šarvuotį.

Siaurės Afrikos fronte kurį laiką viešpatavo gyva žvalgybinių dalinių veikla.

Vasario 15 d. Tunizijoje vokiečių bei italų kariuomenės daliniai, pulkai remiami aviacijos junginių, puolė priešą ir nubloškė jį atgal į kalnus vakarų link, kur paėmė sunkių nuostolių belaisviais, ginklais bei padargais. Be daugelio vežimų sunikinta arba paimta grobių 23 patrankos ir 97 tankai. Vokiečių naikintuvai pasiekė 20 oro pergalių ir padegė keletą žemės stovėjusių lėktuvų.

Britų lėktuvai kai kuriose vakarų Vokietijos vietose, didžiąja dalimi į kalnus, numetė sprogstamųjų bei padegamųjų bombų. Gyventojai, visų pirma Koelne, turėjo nuostolių. Kilo nuostolių nuo gaisrų, daugiausia gyvenamuose kvartaluose.

Vokiečių kovos lėktuvai sėkmingai puolė kelias pietinės Anglijos vietas.

Už RYTI ATIDUOTA 269 BALSAI IŠ 300

HELSINKIS. Kaip jau paskelbta, prezidentas Ryti per pirmuosius rinkimus didžiuli balsų dauguma 269 išrinktas valstybės prezidentu. Iš atiduotų iš viso 300 balsų atiteko keturi už Bergratą Kotilainen, vienas už pirmąjį Šiemijos prezidentą Stahlberga, vienas už Manneri ir vienas už Suomijos maršalą, baroną Mannerheimą, 24 atiduotos balsų kortelės buvo tuščios.

UŽSIENIO ŽINIOS

BERLIN. Per vasario 9 d. šiauriniame Rytų fronto ruože per lyvkusias oro kautynes majoro Trautloito vadovaujama naikintuvų eskadra numušė 3.500 priešo lėktuvų.

LAS PALMAS. Vienas Las Palmos švedyas, žvejodamas Viduržemio jūroje, pagavo vieną milžinišką tamsią masę. Kartu su kitais žvejais jis konstatavo, kad tai milžiniškas povandeninių laivų užmuštas bangnis. Ilgis 5.000 kilogramų. Ant banginio kūno buvo eilė sprogimų padarytų žaizdų.

ŽENEVA. Žinionės iš New Yorko, Jungtinių Valstybių išradėjai sukonstruktavo naują radijo aparatą, kuris automatiškai siunčia pagalbos signalus. Tas aparatas dėsnėr jau masiškai gamnamas Jungtinių Valstybių prekiniams laivams.

ROMA. Oficialiai pranešama: grafas Calezzo Ciano paskirtas Italijos ambasadorium prie Vatikano.

MADRIDAS. Generolas leitenantas Frank Andrews paskirtas Jungtinių Valstybių karinių pajėgų Europoje vyriausiuoju vadu.

TEHERANAS. Dešimt iš 15 naujosios Irano vyriausybės narių ministeriuti pirmininkui įtekė atsistydinimo pareiškimus. Jie atsistatydina dėl nuomonių skirtingumo.

ROMA. Dučė perima ir užsienių reikalų ministerija. Užsienių reikalų ministerijos valstybės pasekretorius bus Giuseppe Bastianinis. Ligšiolinis užsienių reikalų ministeris grafas Ciano treljems metams paskirtas didžiosios fašizmo tarybos narių.

TOKIO. Japonijos vyriausiasis kariuomenės štabas pranešė apie naujų strateginių pozicijų užėmimą Rumos srityje, Naujojoje Gvinėjoje. Gualdalcanare buvusios karinės pajėgos, atlikusios savo uždavinį, buvo atitraukiios. Priešas neteko daugiau kaip 25.000 karių, 230 lėktuvų, 50 patrankų ir 25 tankų.

MADRIDAS. Trečiadienio rytą vienas praeivis paleido keturis revolverio šūvius į Argentinos ėvietimo ministerį Rothe, kuris šiliko nesužeistas. Tuo tarpu dar nežinoma, ar paskėsėntoją pavyko suimti.

Rothe buvo išstatytas kandidatu į prezidentus.

LISABONA. Prie Ispanijos Portugalijos sienos netoli Marvavo tarp policijos ir šmugelininkų grupės įvyko kiaušinių mūšis. Policija apsupo vieną kontrabandininkų paujos naudojamą namą, į kurį šie buvo prigabenę kelia tūkstančius kiaušinių. Kai kontrabandininkai pastebėjo, kad gilinybės pabėgti, tie pradėjo bombarduoti policiją kiaušiniais. Vis daugiau ir daugiau apsiašiake kiaušinio tryniais šmugelininkai ir nenaršiau aptaškė policininkus, pagaliau, buvo šių pastarųjų suimti ir nuvarbenti į kalėjimą.

TOKIO. Ketvirtadienį visoje Japonijoje iškiimpai šventėjamą 2.603-jį japonų imperijos įkūrimo sukaktis.

STOCKHOLMAS. Reuterio žinionės, Churchillis pranešė, kad Jungtinių Valstybių generolas Eisenhweris paskirtas vyriausiuju antlašės valstybių karinių pajėgų vadu Šiaurės Afrikoje. Jam pavesta ir aštuntojį armiją.

GANDŽIO BADO STREIKAS

STOCKHOLMAS. Gandžio bado streikas yra padarinys ligo susiraigėjimo su britų vicekarailium Indijoje, kuriame Gandhij atmetė kaltininką, kad kongresas esąs atsakingas už visą eilę nuziudymų, traukinių suvertimų nuo bėgių ir daiktinių nuostolių. Gandhij dėl šių įvykių daugiau kaltina britų vyriausybę.

Saus. kiaušiniai vieskaraliu, reikalavo, kad Gandhij atsisakytų bado streiko. Bet Gandhij atsakė, kad jis tik tada atsisakysiąs bado streiko, jeigu būsiąs vieškai paleistas. Bet vyriausybė nėra linkusi au no sutikti ir Gandhi trečiadienį pradėjo trijų savaičių bado streiką.

BERLIN, II. 11. Šeštadienį Berlynę įvyko iškilmingas aktas pagerbti šio mėn. 8 d. mirusiam vyriausiam vėnos armijos vadui Riterio Kryžiaus kavaleriui Kurt Haase.

VOKIEČIŲ KONTROFENZYVA

MADRIDAS. „Šių metų vokiečių kontrofenzyva Rytuose ruošiama su didžiausia energija", rašo Madrido laikraštis „El Alcazar". Vokiečių tauta niekad nebuvusi tokia ryžtinga pergalei pasiekti. Žmonės mėgina blaivinti savo pačių pesimizmą, nepaisdamai pesimizmui arba perdėtam optimizmui. Vokiečiai netekusi Stalingrado, bet ne Sevlavo ar Karaliaučiaus. Europos kariuomenė kovojanti prie Dono, o ne prie Dunojaus. Be to, bolševikai, nepaisant visų taktikų laimėjimų, savo tikslo nepasiekė. Jų tikslas buvęs apversti aukštyn kojomis visą Europos armijų gynimosi frontą. Bolševikų ofenzyva, vedama su milžiniškais žmonių ir medžiagų nuostoliais, iš esmės nieko niekio kito, kaip tik tat, kad Stalinas rasda būtiną reikalą ją vėryti, kad išvengtų katastrofos. Tačiau esama įstikčinimo, kad Stalinas į svarstyčes metę visus tuos reneksus, kuriuos dabar mobilizuojanti Vokietija. Pavasarį arba vasarą naująja ofenzyva bus mulemtas galutinis posūkis.

STOCKHOLMAS. Kaip švedų laikraščio „Aftonbladet" Londono korespondentas praneša, šiemis dėmonis buvo smarkiai sulėtintas Lenino blustas, kuris 1941 — 1942 mėj. žiema buvo pastatytas ambasadoriaus Maiskio rūpesčiu Londone, Holfordo skvere. Blustas styvi dėstėje prie namo, kuriuose Leninas gyveno kaip jaunas revoliucionierius ir paskui pirmojo Pasaulinio karo metu. Blustas kietu daktu buvo apskaldytas ir visas ištepias derva. Manoma, kad blusto nebus galima pataisyti.

SOVIETŲ GENEROLAI APŽIŪRI JAV ATRAKCIONUS PIETŲ AMERIKOJE

VIGO, II. 15. Kaip pranešama iš Rio de Zaneiro, keturi sovietų generolai ir vienas admirolas, nežinomais tikslais lėktuvu perskrido skersai Braziliją. Manoma, kad šie sovietų kariai apžiūrės JAV Brazilijoje bei kituose Pietų Amerikos kraštuose įrengtus atramos punktus ir susitars dėl nuolatinių karinių sėkmėlių atsiuntimo į Pietų Ameriką.

Kadangi šiu nepaprastų Stalino pasiuntinių palydovų tarpe yra ir GPU agentu, tai jų aplankytuose kraštuose bolševistinė veikla bus atverto visos durys. Roosevelto atramos punktų politika nuvalo kelią bolševizmui.

Dega torpeduotas JAV tankiaivis

VOKIEČIŲ TAUTA VISKAM PASIRYŽUSI

DR. GOEBBELSO STRAIPSNIS

BERLIN. Reicho ministeris dr. Goebelsas savaitraštyje „Das Reich" įdėtame straipsnyje „Mūsų valia ir mūsų kelias" rašo, kad vokiečių tautos nuotaika gali būti apibūdinta kaip vieškai gera. Pasak ministerio vokiečių nuotaika yra kieta ir ryžtinga, kaip pridera kariaujančiai tautai. Siandien Vokietijoje nesama nė vieno žmogaus kuris kalbėtų apie nuolaidumą arba bent apie tai galvotų. „Mūsų tauta tvirtai tiki pergale. Tragiškai didvyriškų gruntynių dėl Stalingrado pabaigoje vokiečių tauta pašūrėjo karui tiesiai į jo negailestingą veidą. Dabar ji žino, kad jis nežino malonės. Priešį jį gali atsilaikyti tiktai tas, kas yra priauges prie jo įstatymų, prie jo laimės svyravimų. Mes stovime tiesiai, kaip pirmąją dieną, tik užgrūdinti likimo įsakymu. Dabar mūsų tauta yra visam kam pasiryžusi. Ji yra pasirengusi sekti paskui savo vadovybę kiekvienu kad ir sunkiausiu keliu, jei jo gale yra pergalė. Joks vargas nebus jai per didelis ir jokia nuka — per sunki. Priešas per šią žiemą mums atlikti parodė, kad mes, panaudodami tik dalį savo jėgų, nepasieksime tikslo. Tauta dabar nori visą savo jėgą sutelkti. Vienu žodžiu: totalinis karas visose srityse yra šios valandos kaymas. Šis karas pačioje tautoje nesugniuš. Gal priešas tikisi, jog esama galimumo, kad jis sugniuž jos vadovybėje. Bet ir tai esamoje pačėtyje yra visiškai neįmanoma, nes vadovybė yra kilusi iš tautos. Jis veda šį karą kartu su vokiečių tauta, kaip vokiečių tautos likimo ir gyvenimo kovą. Mes, sako ministeris toliau, Rytuose buvome atmušti. To negalima neigti ir neneigiama. Mes iki šiol dažnai vedėme karą, vadovaudamiesi principu kuo mažiausiai aukotis ir kuo daugiausia laimėti. Kaip parodo karo pletėjimasis, tai netinka. Dabar ne pervėlu, o kaip tik pats laikas padaryti tai kas reikalinga. Tereikia tik mūšinšką mūšų tautos jėgą mašiną pakirepti pageidaujama linkme ir ją paleisti. Tollau viskas jau vyks didele dalimi savaime. Ar kas nors turi ispėdį, kad mes dėl Stalingrado pasidarėme moraliniu atvėlgiu silpnesni, ar mes, priešingai, netapome dėl to moraliniu atvėlgiu stipresni? Visą mūšų tauta yra apšvietė didelė šviesa. Kas dabar dar nesuprato savo prievolės, tas nebeprikiauso prie mūšų. Jis sudaro žūmtį, kuri tik patvirtina taisyklę, būtent, atsižvelgiant visumos užsiegyvusią žiūrėmingumo, tylausės entuziazmo darbe ir kovoje taisyklę, kuri pripildo frontą ir tėvynę. Kur iki šiol šiame karo kelyo toks laikas, kuri mūšų tautos žirdis būtų taip plačiai atidaryta ir pasirengusi visiems didvyriškiems darbams, kaip šiuo laiku. Mes turime visas sąlygas totalinei pergalei, mes turime jonės tik pasinaudoti ir tai taip greit ir taip iš pagrindų, kaip tai tik yra galma. Mes turime šalia savęs galingusiušs sąjungininkus, kokie tik gali būti, tai yra pačią tautą. Ji yra pasirengusi su Fiureriu eiti per gerą ir blogą, vis vieną kokiu keliu ją ves, tų prie pergalingos taikos. Mūšų karleivai frontuose atremia didžiausius šiemos atremiamosius mūšius. o už jų mūgavo jau organizuojamos didelės armijos būsimosioms ofenzyvoms. Pasirengusi karui ir pasiryžusi karui tauta kiekviena dieną laukia mūšų naujo šaukimo. Ji reikalauja iš mūšų didelio ir drąsaus pergalės plano. Ji jį vėkdys su geležinia atkakliumu. Ji stovi už Fiurerio, kaip vienas žmogus. Ko gi mes dar norime?

LSD N. batalionas išvyksta iš Vilniaus

ŠUOLIS IŠ MIRTIES NASRŲ

Mūsų 234 šaulių pulkas buvo Pabradės poligone, tik mūsų kuopa paliko sargybai Vilniuje.

Karui prasidėjus visą sekmadienio dieną veiėm iš stoties į pulko sandėlį šviežios, ir jau virtinės, nešo skraidė voliečių lėktuvai ir bombardavo aerodromą.

Po pietų apie 4 val. išėjom į sargybą, į Batoro plentą. Sargybos vadas buvo j. pk. M., o sargybinėmis aš, eil. A. D. ir vienas jaunas rusas. Dar mums beeinant į sargybą, netoli sandėlio užsidėjo daug voliečių lėktuvų ir pastūmdė į dvi grupes ir nuko viena N. Vilniaus link, o antroji ant Vilniaus miesto. Pasigirdo sprogimai ir pasirodė gaisrai.

Mes perėmėm sargybą iš šeniųjų šigaudinių sargybinių ir drausmingai ėjome savo pareigas. Iki vakaro dar vieną sykį bombavo Vilnių ir N. Vilnių, ir nors rusų zenitinė artillerija keliose vietose šaudė iš miškų, bet tap netaikliai, kad net juokas ėmė.

Visą naktį žemai skraidė nežinoi kokie vokiečiai ir daugiau vietų mėtė šaunų gaisrus. Protarpiais pasirodydavo žvieso-vaikiojančio (prožektorių) šviesa bet ir nors lėktuvai skrendant užgesdavo. Viena sykį labai šviesi šviesė mėtė, iš lėktuvo šimsdami 4 baliuninės šviesos, kurios degdamos labai iš lėto leidosi žemyn. Visą naktį pilnas plentas buvo begančių raudonosios armijos sunkvežimių.

Pirmadienį voliečių lėktuvai tik žemų skridimų šaudė iš kulžeovaldžių ir buvo matyt labai didelių sprogimų. Mums pietus dar atnešė ir pasakė, kad mus laiku pakeis. Priėj pietus ir dar po pietų labai daug civilių žmonių nežinia kur bėgo iš Vilniaus, daugiausia mažų. Tuos mes nistams prijaustinėj. Mums labai nepatiko, kada pastrodžius voliečių lėktuvams, rusų mašinos sustodavo ir mūsų postu po medžais ir išbėgėjoje rusai šaudydavo į voliečių lėktuvus iš šautuvų bei pistoletų.

Atėjo mūsų pakeitimo laikas, bet iš kuopos niekas nepasirodė. Nei pakeist, nei šaip kokios žinios nėra. Vėjom, o begantieji rusai vis mus ragina bėgti drauge su jais, nes esą vokiečiai ir jau netoli. Kai pamačė rusas nerimo ir prašė j. pk. M. leisti nors jį vieną bėgti drauge su rusais, bet mes neleidom. Taip mes ėjome ir ėjome jau antra para be pamainos. Kas blogiausia, kad neturėjom jokios žinios apie mūsų draugus Vilniuje. Brėkštant girdėjome Vilniaus baisų kulžeovaldžių sprogimą. Atskiu šūviu negalėjome atskirti, nes atrodė, kad ūžia visa pusė; buvo girdėti ir pabūkų šaudymas. Rusas stovėjo poste, o mes trieses ėjo gatvėjom. Kaip čia pasirodo — eiti vienam paštiūrėt Vilnių, i savo kuopa, ar ne. Šiaip ir taip besimainomis nėra nei kaip, nei kur eis. Galėtumem visai pabėgti bet pilną sandėlį turto be sargybos palikti irgi negalima, o antra — neišnom nė kur bėgti, nes ir ten pusėse trata kulkosvaižiai, šaudosi, o mes nieko nežinom, kur voliečiai, o kur rusai. Pagaliau nutarėm atsišaudyt. Dievo valiai ir laukti kas bus toliau.

Aš buvau per visą naktį nemiegęs, todėl atgulau, o mūsų rusas stovėjo sargyboje. Jau buvau užmigęs, kai mane petadino stuktelėjimas ir sako: Vilnius, daugiausia mažyt. Nuo ten bet pažinau tris rusų leitenantus. Jie buvo šivarge ir blogai atrodė, bet labai šiaurės. Vienas prasišiai, veriko: „Rankas aukštyn", bet aš nelabai supratau. Salin stovėjes j. pk. M. su eil. D. sako: „Kelk rankas, nes nudurs tave". Mano draugai jau buvo nuginkluoti ir be diržų. Ir man tuoj nuėmė diržą, atėmė viską, net ir kišenini peiliuką, žodžiu, likrėtė visur, o mūsų sargybinį rusą palikė laisvą. Dar mus paklausė ar yra iš jūsų komjaunuolių. Mes atsakėm kad nėra. Tuoj mus nuvarė ant pleno. Turėjo žygiavus rusai ir varėsi mūsų kareivių lietuvių. Važiavo didelės patrankos traktoriŭ traukiamos. Prie mūsų prėjė vienas rusas majoras, o mus areštavusių leitenantų vienas rusiškai paklausė jį, ka su mumis daryti, ar saušaudyti. Majoras truputi pagalvojęs ištrė mus varyti toliau. Nors mes draudė, bet mes kellais žodžiais pasiskėtėme su lietuvių kareiviais, kuriųi nemąš tame dalny begiavo. Jie buvo labai šverge ir iašlke ir jie mums sakė, kad jūsų toli nevėš, bet sušaudys. Vienas kareivių pasakė, kad šiame lietuvius kareivius žygiuojant nušovė.

Rusai mums liepė lipti ant patrankos. Mes visi krūvoj susėdome ant vamzdžio. Aš sėdėjau prie krašto, buvas mūsų sargybos vadas vilnietis. Sargybinis sėdėjo vienas vėjnosi pusėj, o kitas kitoj, abu tie patys leitenantai, o trečiojo nemačiau, nors visas pabūkšlas buvo eplipes.

Mes galvojome bėgti. J. pk. M. sako: „Bėkim, geriau tegu nušauna bėgant, negu laukti kulkos". Netoli N. Vilniaus kur dešiniau kelio tokie jauni pušiniukai, mums j. pk. M. davė ženklą šokti žemyn. Mes visi trys kaip vienas šokom ant grinčio ir davėme kuoti per grioviį. Aš buvome antroj pusėj grioviio, kai i mus pasipylė šūviai. Pirmiau iš pistoletų, paskiau ir iš šautuvų. Nors rėkė, kad mes stotumėm, kulkos, atsimuadamos salia mūsų i smėlį ir i pušaites, čečėjo, bet mes bėgome stati kiek tik įkabinome. Tuvoom laimingi, nes nė vieno mūsų neužėlė.

Pabėgę visą naktį slapstėmės miškuose, apie N. Vilnią. Sustradome geresnį paslėpimą ir nutarėme čia būti vieną dieną, dienoj o naktį bėgti savo namų link. Bet apie 10 val. prėjė pietus išgirdom kažin ką atetinant. Mes žvirplėme prie žemės ir žiūrim, kad du rusų karininkai aukščiau ant kalniuko, mėtdaug už kokių 5 žingsnių, žiūri pro žiūronus i savo kalną, kur viską laiką šaudėsi. Mūsų jie nepamatė ir nudūlino sau toliau. Mes galvojome, kad nors viena kuotura per vieną trės turėtumėm, tikrai būtumėm juos likvidave. Pagaliau nutarėme, kad čia pavojinga mums vieta ir turim pasiškėsti geresnės. Nieko nelaukdami, apsidaire praėjėome eti toliau. Reikėjo peretti kažin koki keliuką. Pamatėme einantį maždaug kokių 12 metų berniuką. Mes jį sustabdėme ir paklausėme, kas jis ir kur eina. Jis atsakė, kad esąs lietuvis ir čia netoli gyvenas. Jis žiūrėjo i mus ir sakė, kad Vilniuje is N. Vilniaj jau yra vokiečiai. Sako, pats mačiau kaip Batoro plėntu važiuoja vokiečiai, o tuose miškuose, sako, visur dar pilna rusų. Mat nieko nelaukdami pasukom tiestai i Batoro plėntą. Ir iš tikrųjų pamatėme ant plento vokiečių mašinas, motocyklus.

Grįždami užsukome pažiūrėti sandelio, kurį mes saugojome. Jis buvo jau visai tuščias: tik dar šio bto teno ten, kur sargyboj stovėjo lietuvisi partizanai. Mes ėjom plentu i Vilnių. Vokiečiai važinėjo iš vieno galo i kitą, bet mūsų niekas nesulaikė. Kai grįžome i Vilnių, mes tuojau gavome valgyt. Mūsų karių dar buvo maža susirinkę, o sargybų atstrado daug. Nors buvain ir dvi naktis nemiegojęs, bet kai vėl atgavė i sargybą, mieli i ją išėjau ir džiaugiausi atsipalaidavęs nuo rusų.

A. G—as.

JAPONŲ KARŽYGIŠKUMAS

Pirmieji japonų kariuomenės ėjėmėjimai Europoje sukėlė visa eilė diskusijų apie japonų kareivinės gabybe ir jos beatodairinį pasiaukojimą. Daugelis galvoja, kad tų laikėjimų paslaptis glūdi kažin kokioj naujoj japonų karo taktikoje ar net sunkiai suvokiamame japonų karžygiškume. Tačiau įsigilinus i japonų tautos tradicijas ir jos gyvenimą ir pasaulėžiūrą, pasirodo raida, japonų kariuomenės pasiektųi laimėjimai darosi suprantamesni, o jos beatodairinis pasiaukojimas — ne toks paslaptingas.

Japonų karo laivai, lėktuvai, šarvuočiai ir pabūkiai nėra kažin kokie epochiniai ginklai — jie tik tėstobulinti maždaug tiek, kiek ir kitų karinjamųjų valstybių ginklai. Tačiau savaime suprantama, kad puikaus anglių kautynių laivo „Prince of Wales" nuskandinimas eskadrinėmis oro torpedomis, nepalamamos Singapuro virtovės paėmimas per 14 d. ir kiti panašūs japonų kariuomenės žygiai buvo pagrindas nerasti įvairiems sensacingiems pasakojimams apie „žmones — bombas" ir „žmones — torpedas".

Tos torpedų idėja atsirado istų laivyne, o vėliau ji ir paisavino anglai ir japonai. Japonai su šia problema vertėsi 15 metų ir tam tikslui paaukojo keleta šimtų žmonių gyvybių. Po jūrų kautynių prie Javos daugelis stebėjosi japonų surgebėjimais kautis nakties metu, tačiau tuomi labiau, kad dar tai kokos metu mašiausi japonų karo laivyno vienetai buvo renginami tik nakties kautynėms. Panašiai buvo rengiama ir visa japonų kariuomenė, prąs ir desantinės operacijosų ir nakties kautynėms. Be to, ketvirtų metų karo praktika Kinijoje japonų karius užgrūdino taip, kad dabar įvairiausi vietovės sunkumai ar net Malajų džungės jiems nesudaro jokių esminių kliūčių.

Greta tokio parengimo, didelės reikšmės turi ir japonų karininkų nės dvasia, kurios pagrindą sudaro „chugi", t. y. beatodairinis pasiaukojimas už Tenno-imperatorių.

Paėmusi japonų i karo turnyrą, jis užmiršta iki tol buvusį savo privatų gyvenimą ir jo reikalus. Kiekvienas japonų karėvis jaučia šventiausią pareigą pasiaukosti kitų savo tautiečių gerovei ir tautos laimei. Už tėvyne japonas mirštą dėiaugiausias. Jo paskutinis atsisveikinimas skirtasias ne motinai ir ne žmonai ar vaikui, bet tik imperatoriui — „Tenno heika banzai!" (Tegyvuoja imperatorius!). Todėl mirties nepatsyną ryškiai pavaizduoja devynių laivyno karininkų didvyriška mirtis Pearse Harbour uoste. Jie vedė dvi žmonų povandeninlais laivelais prasiskverbė i Pearle Harbour uostą ir išsprogdino ten buvusius prieło karo laivus. Nei vienas jų neišgrįžo. Vyriausiasis jų, fregatos kapitonas Ivasa (po didvyriškos mirties paskutinius dvieną laipsnialis), prieš prasidedant karui, susidomęs žitais mažais povandeninlais, kai dar jaunas plaukė šiądėst karo laivyno štabui, kuris jo sumanymams pritarė. Gavęs pritarimą, Ivasa pasitelkė dar aštuonis laivyno karininkus tirai jais vieną laiką slaptai rengėsi prie šitos operacijos. Reikėjo peretti kažin koki keliuką. Pamatėme einantį maždaug kokių 12 metų berniuką. Mes jį sustabdėme ir paklausėme, kas jis ir kur eina. Jis atsakė, kad esąs lietuvis ir čia netoli gyvenas. Jis žiūrėjo i mus ir sakė, kad Vilniuje is N. Vilniaj jau yra vokiečiai. Sako, pats mačiau kaip Batoro plėntu važiuoja vokiečiai, o tuose miškuose, sako, visur dar pilna rusų. Mat nieko nelaukdami pasukom tiestai i Batoro plėntą. Ir iš tikrųjų pamatėme ant plento vokiečių mašinas, motocyklus.

Grįždami užsukome pažiūrėti sandelio, kurį mes saugojome. Jis buvo jau visai tuščias: tik dar šio bto teno ten, kur sargyboj stovėjo lietuvisi partizanai. Mes ėjom plentu i Vilnių. Vokiečiai važinėjo iš vieno galo i kitą, bet mūsų niekas nesulaikė. Kai grįžome i Vilnių, mes tuojau gavome valgyt. Mūsų karių dar buvo maža susirinkę, o sargybų atstrado daug. Nors buvain ir dvi naktis nemiegojęs, bet kai vėl atgavė i sargybą, mieli i ją išėjau ir džiaugiausi atsipaisdavęs nuo rusų.

A. G—as.

Ūžlius

J. Mackevičius

Aš regėjau bemirštantį žiedą laukuos
Ir purvyną nuklojusius medžių lapus...
O tu laukti vilies... gal staiga užkukuos
Gegutė, ir pavasario vėjai papūs...
Siaučia vėjas ištūžęs, ir verkia dangus;
Po skraiste nevilties slypi veidas brangus.

Mano žeme, neverk, pasigedus dienų,
Kada derlium vilnijo saulėti laukai:
Tavo veidą vagojo jau daug rudenų,
Daug audrų, o juk tu ta pati palikai.
Neraudok, jei nuvyto žiedai nuo šainos.
Jų daigai susilauks dar saulėtos dienos.

Kaip ir viskas, prasiaus rūškanotas rudus,
Grįš ir saulė ir paukščiai, ir laimė sugrįš.
Ir pralaužęs ledus siautulingas vanduo
Vėl galingus sparnus tavo laisvei atriš.
O tikėki, tau vasarų daug dar žydės
Ir žiedai vėl dainuos himną tavo širdies.

Iš Mūsų gyvenimas

Likvidavome penkis banditų vadus

Rytuose esančio N laikino vadas J. Jin. C-ekis gavo pranešimą, kad nuo jo dalinio stovėjimo vietos, apie 7 kilometrus į pietų rytus esančiame H. vieškiemyje, „vieši" keletas banditų, kurie iš vienkiemio trobesių veda kažkokią slaptą „besėdą" (pasitarimą). Dalinio vadas, išgai nedelsdamas, su savo 10 draugulių vyrų išvyko į banditų pastarimą ir netikėtai apsupo minėtą vienkiemį. Kariai prie vienkiemio artėjo gudriai užsimaskavę ir niekų jų negalėjo pastebėti. Reikėjo tuojau įtartina trobesį patikrinti ir, jeigu jo viduje bus banditų, iš ten juos iškrapštyti.

Dalinio vadas nusprendė pats vienas iškrėsti tą trobesį. Savo vyrams įsakė būti pasiruošusiems, jeigu reikės jam padėti, o pats vienas su automatiniu pistoletu ir kelta parabėlu metė jo vietą atsargiai nuslinkdamas prie trobos. Arčiau prislinkęs išgirdo trobos viduje patėmijo muziką ir vyriškos balsai. Tai, aš jiems tuo ten kliaip „užgriešiu", — pagalvojo dalinio vadas ir tylėjo, atsargiai pravėrė priesaugio duris. Tuo metu gilsdarė kamščio durys ir jose pasirodė 10—12 metų vaikas, kuris pametęs ginkluotą karį, persigando ir spruko atgal į trobą. Dalinio vadas, ištiesęs automatiškai pistoletą, puolė (kandžn jo) į trobos vidų ir pastebėjo iš užstalės pakylančius du ginkluotus vyrus ir vieną gulintį ant suolo. Staiga buvo paleista automatinio pistoleto ugnis į ginkluotų banditus. Vieną apkabą išleidęs, tėškė į trobos vidų granatą, kuris sprogimo metu kaulais ir kaštiniais durys ir pats dalinio vadas negalėjo greit papsruoti iš trobos. Granatos sprogimo iš kažkur atplėšta, lentgalis lengvai sužeidė jo veidą ir koją. Keletas banditų šoko pro langus lauk, bet čia juos pastūkę vienkiemį apsupusių karių ugnis. Jie atsišaudydami stengėsi pabėgti. Tuo metu dalinio vadas jau buvo laukie ir paleido į darbą savo automatą. Viš 5 žaloužiejį bandital greit buvo likviduoti. Iškrėtus trobą, rasta 5 ruškiai šautuvai ir daug šovinių.

Vietinių gyventojų teigimu, visi nukautieji banditai jau seniai toje apylinkėje buvo pagarsėję banditų organizatoriai, jų vadai, žudę ir gėlę vietos civilinius gyventojus. Dalinio vadas, truputį šiubuodamas, bet patenkintas savo žygiu, parvedė savo narsiuosius vyrus į dalinio stovėjimo vietą.

Ta pačia proga noriu pažymėti, kad J. Jin. C-skis visų karių yra pratęsti mylimas ir gerbiamas, kaip narsus ir sumanus vadas. Viš metų laiko bataliomui esant Rytuose, Gudijos nešbrendamose pelkėse ir miškuose, jam teko įvykdyti daug pavojingų ir sunkių žygių. Pasiuose arba kovoje pobūdžio kautynėse, kritiškiausiais momentais, kreipdamas dauguo dėmesio į savo karėivių likimą, pamirškavo save ir savo augsčiųjų vadovauti visuomet laimėdavo.

Įvykdžius čia minėtą kautynių uždavinį, su savo dalinio kareiviais buvo atsiuktas į nuolatinę stovėjimo vietą, nes dalinys turėjo būti skubiai pertestas į naują veiksmų vietą. Mūsų išvykstant, jis mums linkėjo pasisekimo, tačiau jo veidas buvo liūdnas ir susimąstęs, nes dėl sužeistos kojos negalėjo savo narsiųjų vyrų vesti į naujas kautynes. Turėjo likti nuolatinėje dalinio stovėjimo vietoje.

Psk. Juozas Mikštas

Rytai, 1943. I.

LSD SKYRIUS KARO MUZIEJUE

Karo Muziejuje bus organizuojamas Lietuvos Savisaugos Daliių skyrius. Medžiaga šiam skyriui jau renkama ir kaukiamos tos daugiau, ypač iš Rytuose esančių lietuvių karių. Šiam skyriui nuotraukų jau gauta iš „Kario" redakcijos, kurios pavaizduoja mūsų karių gyvenimą ir kovas Rytuose.

Taip pat Karo Muziejus kreipėsi į mūsų dalininkus, kad jie numeriu tų paveikslų, vaizduojančių Lietuvos kariuomenės ir partizanų kovas su bolševikais, lietuvių žiaurumo žudymus ir t.t.Keleta paveikslų iš bolševikų teroro meto muziejus jau yra įsigijęs, būtent: „Raudonas Maištas", „Kerštingi Gurguolė" ir „Praviešiškų Žudynės".

„ATEITIS" PAMINĖJO KARININKĄ JUOZAPAVIČIŲ

Šm. vasario 13 d. „Ateities" Nr. 36 įdėtas jū. Meškos rašinys „Mati, bet nepasiduoti". Rašinyje pasakutinė lapą, rodos, atėjo Paulius ir pasakė:

— Alia, aš grįžtu iš fronto šia nakti. Sunki mano aprasga, vai sunki, o lietus toks šaltas... Man taip tamsu, Alia, uždek žvakę... Ar tu girdi?

Bet Alia nieko neatsakė, nes tai buvo tik lengvas sapnas, kuris apsupo pavargusią mergaitę.

Paulius buvo toli, toli Rytuose, netoli tos vinkšnos, į kurios žerdi, kaip kuiką, pakirtusi jauną gyvybę. Margi ir raudoni medžių lapai pamažu, retai, spėnęgė jo kapą.

— Ko tu nori iš manęs?

Staiga ji krūptelėjo ir pasitraukė į šalį. Prieš ją stovėjo nepažįstamas leitenantas Paulius ūgio ir bruožų ir paklausė jos:

— Nieko neturit viduje?

— Ne...

— Nieko nemylit be Pauliaus?

— Ne...

— Gaila, nes jis yra šuves.

— Bet aš pas jį šiandien buvau...

— Pas mane buvote, mergaite. Aš irgi pas Paulius ir gyvenu tavo Pauliaus kambary.

— Aha... — teištarė Alia ir žodžiai sustingo krūtinėje ir lūpose, o aiksėjo buvo audra ir vėjas lankstė lieptų šakas.

— Jis žuvo Rytuose, vieną rytą saulei tekant, o kulka perėjo per krūtinę ir įsmigo į žaliuojančią vinkšną, — aiškino jis, o mergaitė stovėjo plačiomis akimis ir baltu veidu.

— Pagal girią buvo banditai. Vienas pakėlė karabiną ir nutaikė Paulių, o aš šukuoju ir tik pasakė „Alia, Alia, kodėl tu toli... ir Tėvų nė toli... ir sodas tėviškės... ir mam neateit"... ir numirė.

— Ak!... — šūktelėjo Alia ir nubėgo.

Pokštelėjo durys ir Paulius paliko vienas apšviestame koridoriuje, nors norėjo daug daug pasakyti, bet nebaigėjo. Jis apstūmė elektrinepute ir kaukčiodamas batais iš jo į tuščią gatvę.

Danguje nebebuvo lietaus debesir matėsi šviesios žvaigždės. Iš jų rėjo rudena šviesa ir toje šviesoje pikusu nulinko Alios figūra ant sofos krašto.

Kai batas, paliąs mėnuo kėlės ir rūko, o vėjas už lango gainiojo

Vasario 9 d. kovoje su raudonųjų banditais dėl duonos miršta žuvo

Ellinis Bronius Mulkis

Palaidotas Svyrių kapinėse.

Praneša giminės draugai ir pažįstami.

PAGERBTI ŽUVUSIEJI DĖL LIETUVOS LAISVĖS

Vasario 16 d. IF val. Generalinėj Taryčiai ir Generaliniai Direktorai su Pirmuoju Nuosaviu Tarėju gen. P. Kubiliūnu priėsakyje atvyko į Karo Muziejaus sodelį. Pirmąjį Generalinį Tarėją su raportu pasitiko Karo Muziejaus virešininkas gen. V. Nagius. Po to gen. Kubiliūnas visų Generalinių Tarėjų ir Generalinių Direktorių vardu užėdęs pyvą ir vainiką ant Nežinomojo Karėivio kapo. Vainikas buvo papuoštas tautinių spalvų kaspinais. Kariuose įrašytas: „Žuvusiems Laisvės kovose — Generalinė Taryba ir Generaliniai Direktoriai". („Ateitis")

TVARKOMAS MŪSŲ KARIŲ IR TRANSPORTININKŲ APRŪPINIMAS

„Ateitis" rašo, kad mūsų karių kovojančių Rytuose, transportininkų ir jų šeimų reikalų aprūpinimas ši šiol buvo išskiaidytas ir nepakankamas. Todėl Pirmasis Generalinis Tarėjas pavedė visuomenės Reikalų Departamentui šitą reikalą sutvarkyti ir karių, transportininkų bei jų šeimų gerėjį palengvinti.

Kaip teigiama, Mtl, numatoma organizuoti platus visuomeninis komitetas kariams ir transportininkams remti, kuris turės keilas sekcijas, kaip fondo, aprūpinimo, sufeistinių ir kt., ir bus atstovaujamas visoje Lietuvoje. Prie V. R. Departamento bus specialios sekcijos, atlikę tectoni darbą, panašiai kaip dabar prie Departamento yra nuo Karo Nukentėjusiems Skyrius.

Minėtasiais komitete ir skyriaus uždavinys bus sustiprinti ryšį tarp tautos ir fronto karių. Tai pasireikš tiek dvasiniame, tiek materialiniame aspektuose. Kaip pavyzdys suorganizuoti fronto teatrą, kuris, be karių, taip pat lankys ir Vokietijoje esančius Lietuvos darbininkus. Kariai ir transportininkai bus aprūpinami spauda, knygomis, radijo aparatais, patefonais ir kitomis dovanomis. Bus suorganizuojos mokslinės ryšnės ir sufeistinės „tiskleidytuvės ne tik tvairiose ligoninėse Lietuvoje, bet ir užsieynje. Tarp kita ko numatoma organizuoti ir pas ūkininkus tiems sufeistiesiems, kurie neturi giminių kaime.

Bus stiprinamas ir materialinis karių, transportininkų ir jų šeimų aprūpinimas, papildomai parūpinant baltinių, avalynės, šilių drabužių ir kt. Ypatingai bus siekiama padėti sunkesniems šeimoms. Invalidamas bus parūpinama darbo, o tuos, kurie neturi profesijos, bus siekiama išmokyti amatų.

Karių ir transportininkų aprūpinimo planas bus įgyvendintas artimiausiu laiku.

SUKILĖLIŲ KALNELYJE BUS KARINĖS KAPINĖS

Šiauliuose sauliečių karių — partizanų kapinėms vietai parinkti bei joms tvarkyti komisija. I komisiją įeina Šiaulių miesto savivaldybės vyr. inspektorius Vl. Pauža pirmininku ir nariais: dek. Byla, inž. Gargasas ir partizanų bei savisaugos dalinių atstovas Žukauskas. Vėliau iš komisijos papildyta iki 22 asmenų.

Minima komisija nutarė lietuvių karių partizanų kapinės vietą Šiaulių miesto esančiame istoriniame Sukilėlių Kalnelyje, ant kurio 1863—64 m. sukilimo metu ruso yra pakorę žymių sukilėlių. Nepriklausomybės metais ant šio kalnelio yra pastatytas gražus paminklas su užrašu: „Pasiryžusiems pakartųjų sukilėlių pavardėmis ir vardais.

Šiame kalnelyje yra kapinės Didžiojo karo metu žuvusiųjų karių ir greta jų, bet šiaurės pusėje, dabartinė kare žuvusių vokiečių karių. Tuo būdu šis istorinis kalnelis iks simboliškoms karinėms kapinėms kur lieės kelių tautų žuvusieji.

Be to, ši komisija nutarė naujai steigiamose Šiaulių miesto bendrose kapinėse išskirti vietą karių kapėmems, kur bus laidojami talkos metu mirę žiguios karai.

NUOŠIRDI AUKA MŪSŲ KARIAMS

Be užpraeitame „Kario" numeryje paskelbiųjų, per „Kario" red. dar pasukojo lietuvių kariams Rytuose šie asmenys: Kun. Kačergius, Pamėvėjys, ir kun. Žvinys, Molėtai,po 100 RM ir kpt. Truškauskas, Vilnius, 29,30 RM. Prašoma už šuos pinigus išrašyti mūsų kariams Rytuose laikraščių.

LIETUVOS KARIAI RYTUOSE IR TĖVYNĖJE

Lietuva, tai — mūs žemė nuo amžių, Darželiais ir kryžiais spangus. Uštatai dangel prieksy auglamėm, Uštatai Tu dabar ją saugai.

A MIŠKINIS

Vilniaus sporto klubas „Sarūnas", metimio savo narių susirinkimo, įvykusio 1943 m. vasario mėn. 16 d. proga, siunčia Tau, Lietuvos karys, širdingiausį sveikinimą iš melsvų Tėvynės padangių, iš seno ir visiems brangaus Gedimino miesto — Vilniaus ir linki Tavęs šiais metais sveikiems grįžti į tą kunigaikščių miestą, kuriame Jūs ir mes vėl galėsim dirbti ramų kultūrinį darbą.

Pramėsis karlai! Mes Sarūnėtėai geral žinome, ką reiškia Tėvynei Jūsų kraujo auka Rytuose. Sarūnėtėai ir šarūnėtės, susispėję po vėliava „sveikame kūne — sveika siela" ir saugomi Jūsų krūtinėms nuo raudonojo antipliūdio, augsime tikslaui bangomadamas neš savo vardenis (Baltija, vėl dainos upės, ežeral, kalnai ir girios, vėl kvepės mūsų žemėje arimai, o širdy Lietuva sufaliuos...

Sarūnėtėai Vasario 16-ją dieną, minėdami žvidelimis penkinąjį mūsų tautos šventę ir karių šešiolikos metų sukaktį nuo dr. J. Basanavičiaus miriles, lenkiame galvas prieš mirusių mūsų didvyrių ir žuvusių kovoje karių, savanorių ir partizanų kapus, o gyviesiems kariams prašom Aukščiausio stiprybės, sveikatos ir laimės dabartinėje kovoje. Kariai, negalintieji pagerbti šio Tautos Pranašo ir žuvusių karių ją amžiną poilsio vietose, beni mintimis atskriskite į tą vietą, kurioje jie liėsi, iš jų pasiemkite stiprybės, nes jie žuvo, kad mes laisvi būtumėm.

Šį sveikinimą baigiame Mykolai. Žio - Putino žodžiais, skirtais dr. J. Basanavičiaus 75 m. sukaktuvių šventei paminėti.

Pily Gedimino dangus neglėdėja,
Bet bokšto griuvėsių šaltuos akmenuos
Mes regim aušros pranašūną Kūrėją
Ir girdim jo lūkesį laisvės varpuos.

Pakilki lietuvi! Stai Pranašo vardas
Aušros spindulius tau kapus atgalvino.
Jo žodin te vėl jungias kaukštinė ir kardas
Į šventąjį žygį, pilin Gedimino!

Inž. J. RIAUBA
„Sarūno" Klubo vado pavaduotojas
Dr. BUTEIKIS
Klubo sekretorius

SPAUDOS AŽALĖJA

DĖL GANDŲ

Kaip žinome, 1941 m. birželio mėnesį lietuvių vežimas iš gimtojo krašto skaudžiai sukrėtė visos mūsų tautos nervus, kurie dėl karo sąlygų nėra iki šiol pasveikę, sunormalėję. Gandams tauta palko ligiušai jautri, dėl to gyventoju tarpe dažnai kyla visai nepagrįsta panika, žmonėms kyla noras bėgti iš savo namų ir svetur nakvoti.

Ką gi suintensyvusis gandų skleidimu? Yra pirma tenkai, kurie viską paraudo ir todėl pavydi tonų tautoms, šiuo atveju lietuvams. Kurios turi palyginti palankesnes gyvenimo sąlygas. Greta tenkų dirba ir samdyti Maskvos agentai, kurie nori surdrumsti mūsų tautos nuotaikę, ibauginti našiųsi žmones ir tuo būdu išstūmti juos į miškų „partizanaut". Charakteringa, kad bolševikai, valdydami Lietuvą, nekentė ir persekiojo lietuviškę patriotizmą ir nacionalizmą, o šiandien jų skleidiami lapeliai bando groti lietuvišku patriotizmu ir net nacionalizmu. Kam nervai nesugędę, tas puikiai supranta, kad sovietinis patriotizmas yra žūtbūtinis lietuviškeo patriotizmo priešas ir kad lietuviams visai nereikia patriotiškų pamokų ir paraginimų iš priešų pusės.

Dėl paskutinių metų skilindančių gandų „Tėviškės" redakcija ir kitos teiravosi visai kompetentingose įstaigose, kurios pareiškė, kad lietuvių tautos niekas ferorizuoti neturi jokio intereso. Atvirkščiai, vokiečių civilinė valdžia nori, kad lietuvių tautos ramiai savo darbą dirbtų, juo pirėsidėdama prie perspektyvos ir netikėtų gandų „Tėviškės" skleidiamais gandais. Kiekvienas protingai galvojas turėtų pyrasti, nad nė viena Vakarų Europos valstybė niekada nesiims tokių žygių, kurie bolševikų praktikuojami. Tiesa, karo metu aplinkybės galinčios pareikšauti žmonių darbams svetoje ar Vokietijoje. Tačiau mobilizavimą darbams nė vienas rimtai galvojas žmogus negali ryginti su bolševikiniu vežimu. Vokiečių kolektyvai kieti, bet protingi. Laikinį pašaukimą darbams necalima gretinti su sovietiniu žmonių vežimu didiausioms kančioms vietkon ištremtin. Gs.

(„Tėviškė")

NAUJI LEIDINIAI

„VELNIAS! TERORAS! ASAROS!" PIRMOJI KNYGA APIE BOLŠEVIKŲ KRUVINĄJĮ VIEŠPATAVIMĄ MA LIETUVOJE

ON. KAUNAS. Paklen leidykla Hamburge nesenai išleido veikalą, pavadintą „Velnias! Teroras! Asaros! — 372 dienos raudonojo kruvinojo viešpatavimo". Veikalas parašytas remiantis autentiškais faktais ir nenuginčijamais faktais ir jame pirmą kartą pavaizduojami vieneri bolševikinio supuvusio rėžimo Lietuvoje metai nuo 1940 iki 1941 metų. Veikalas parašyta sauglausta forma, tačiau jis išsamus. Lietuvos pavyzdžiu visam pasaului priešė aką parodoma, kas gresia tautai, patekusiai į Maskvos būdelių ir barbarų gailią. Nes juk bolševikai, tariant knygoje pamėnėtu lietuvių savivaldos pirmojo generalinio tarėjo generolo Kubiliūno žodžiu, per tas 372 dienas savo smurtinio viešpatavimo metu sugriovė lietuvišką ir kultūrinį gyvenimą ir buvo pradėję lietuvių tautą naikinti fiziškai. Naujoji knyga yra sukrėčiantis įrodymas nuo to, kas Lietuvoje dar su pasibaisėjimu prisimenama. Visų pirma, aiškiai ir akivaizdžiai parodyta, kad kaip tik žydai valdė toje nelaimingoje Europoj teroro, vešėjkomu ir ašaru rimbą, kol galų gale, įžengus vokiečių kariuomenės daliniams, išmušė jūsišlaisvinimo valanda ir visa tautos tauta galėjo laisvai atsikvėpti. Tų 372 dienų Lietuvoje istorija yra įspėjantis ženklas visai Šiaurinėj Europoj ir visai Europai. Šiuo atžvilgiu naujoji knyga atliks sverbų uždavinį.

Eugen Schmidt

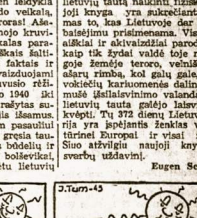

Taip atrodo paduotiems pradedantiem šliuotė.

Ir žiūsip jau mokantiem

Nr. 8 (1110) Vilnius, 1943 m. vasario 20 d.

LIETUVIS

PRENUMERATA: metams — 6 RM; ketvertui — 3 RM; 3 mėn. — 1,50 RM

Iskraloma mažiausiai metų ketviriai, priešiaunant kalendorinės tvarkos, pav. I — III mėn. IV — VI ir t. t.

KULTŪRINĖS NAUJIENOS

Šiomis dienomis Valstybinė Leidykla Kaune išleidžia žinomo vaikų literatūros kūrėjo A. Giedriaus redaguoto pasakų rinkinio — „Kadienės pasakos" — pirmąją dalį. Illustravo dail. A. Vaičaitis. Rusiškoms spaudai ir antrojf dalis. Be to, Gedrius paruošė originalią pasakėčių rinkinį ir eilėmis inscenizavo Hauffės pasaką „Eglė - Žalčių karalienė".

— Dramaturgas Balys Sruoga atidavė spaudai istorinę trijų veiksmų piesę „Apyausės dalia" ir istorinę keturių veiksmų kroniką „Kazimieras Sapiegą".

— Kauno Didžiojo Teatro baleto trupė netrukus atvyksta gastrolių į Vilnių, kur duos keletą spektaklių.

— Vasario 16 d. Vilniaus Skrajojantis „Vaidilos" teatras pastatė naują vaikams vaidinimą Rugilės Ramūnos inscenizuotą liaudies pasaką „Sigutė". Režisavo M. Kriuočaitė, dekoracijas piešė vilniečis dailininkas Vl. Drėma, muziką paruošė J. Sinius.

— Nuo kovo 1 d. Vilniuje pradės veikti Savitarpinės Pagalbos Komiteto ruošiami vaikų darželių ir kitų vaikų globos įstaigų auklėtojams kursai.

— Ukmergės gimnazijoje susiorganizavo Lietuvių Kalbos Žodyno būrelis, kuris ligi šiolei surinko daugiau tūkstančių žodžių. Prie žodžių rinkimo darbo pasiryžta įtraukti visus gimnazijos mokinius. Būrelį globoja mokytojas R. Stankūnas.

— Šeši su girtuokliu Afmenoje įsteigtas Blaivininkų Būrelis.

— Trakuose susiorganizavo mišrus choras, vadovaujamas muziko Anastasios Choras ruošiasi pirmam viešam pasirodymui.

— Nuo vasario 8 d. Vilniuje pradėjo veikti DNR (vokiečių šnipo bloko) muolatinis Skyrius, teiksąs informacijas vietos spaudai.

— Šiemet Vilniaus Dailės Akademijoje leista rusėti diplominiuos darbus vienuoliai studentu. Diplominių darbų eskizų galutino paruošimo data yra kovo 15 d. Kovo 18, 19 ir 20 d. Dailės Akademijoje bus surūšta primtųjų eskizų uždara parora.

— Vilniaus Profesinių Sąjungų Profesinio Paruošimo Skyrius Vilniaus Sodininkystės Mokykloje, Sėlių 50, organizuoja sodininkystės kursus sodininkų specialistams parusti. Taip pat organizuojami ir prekybininkų - pardavėjų kursai.

— Šiuo metu Vilniuje veikia trys prekybos mokyklos: aukštesnioji prekybos mokykla, pirčių parengimo mokykla ir trejų metų prekybos mokykla.

— Vilniaus Valst. Fabrike „Patrimpas" vasario 12 d. pietų pertraukos metu Profesinių Sąjungų Poilsis ir Gyvenimo Dirbančiosiems Sąjungos rusuoše dirbantiesiems koncertą. Koncerto programa atliko Vilniaus radiofono saloninis orkestras, vad. K. Juodelio ir tabako fabriko dirbančiųjų choras, vedamas Ant. Mačėno. Koncertas buvo transliuojamas per radiją. Artimiausiu laiku Vilniaus dirbantiesiems ir kt. imonėse įvyks panašūs koncertai.

— Vasario 13 d. Vilniaus Miesto Teatro patalpose įvyko M. K. Čiurlionio menų ansamblio tradicinis koncertas. Šis koncertas buvo skirtas metinės Čiurlionškių trejų metų veiklai paminėti. Koncerte pasirodė visi ansamblio dalinai: vyrų choras, vad. Alf. Mikulskio, jaunimo choras, vad. O. Mikulskienės ir tautinių šokių šokėjos ir šokėjai, vad. A. Lėčkauskės. Programoje taip pat dalyvavo operos solistė J. Augaitytė ir Vilniaus Filharmonijos mažasis orkestras.

— Ašmenoje apskrities viršininkui pritarus, įsteigtas Literatūros ir Meno Būrelis, kuriame numatytos šios sekcijos: literatūros, scenos mėgėjų, choro ir kt.

— Kultūros Paminklų Apsauros Įstaiga per Žemės Tvarkymo Departamentą paragino mažiausiu rinkti medžiaga apie kultūrinius istorinius paminklus. I šį svarbios reikšmės darbą jau įsijungė daug matininkų.

— Vasario 21 d. Vilniuje, Filharmonijos salėje įvyksta Vilniaus Muzikos Mokyklos pirmas iš sezoną viešas mokinių koncertas. Šiame koncerte dalyvaus nuo I iki VIII kurso, auklėtiniai iš visų klasių.

SPORTAS

— Vasario 13 ir 14 d.d. Vilniuje turėjo skeet įvairių sporto šakų varžybų sūkury, bet dėl nepalankių oro sąlygų dalis šių kovų neįvyko. Senlai laukta dalutis čiuožimas, kur visi rungtynių dalyviai kiekvieną valandą stengėsi šiemet išnaudoti taip nepalankaus oro trukdomą pastrengimą, dėjo vilčių, kad prie lyžiškančias Lietuvos dailaus čiuožimo pirmenybes turės galimumų išbandyti savo rugebėjimus, bet dėl blogo oro atsiro Paskelbtos rajono eldžiai pirmenybės, kuriose užsirašė dalyvauti keturi sporto klubai, irgi turėjo būti atidėtos.

Paslaskimą turėjo mūsų klubai krepšiniai, nes tomis dienomis buvo pravestas visų sporto klubų krepšinio žaibo turnyras Vilniaus Technikumo patalpose. Turnyre dalyvavo Sarūnas, LFLS, LGSF, Universiteto A ir B komandos ir patalpų savininkai technikumėlai.

Šeštadieni buvo sužaistas trejos rungtynės. LFLS — Technikumas 12:18 (6:6). Technikumo komanda, kain darnesnis vienetas, antrame pusiaiky smarkiai susispaudė ir žlėpė pergalę. Antroje poroje Universiteto komanda tenyvai sudorojo B komandą 23:10 (12:7).

Trečiasis šeštadienio rusitikimas buvo pats įdomiausias, tai LGFS — Technikumas. Technikumėlai turėdami tą dienę jau antrąsis rungtynės buvo šiek tiek fiziškai išsivykęs, todėl pirmąji pusiaiki baigė 2:6 savo nenaudai. Antram kėliny vaidas pasikeitė ir šį laumutė moksinių komanda atkakliai kovodama pamažu išlygina rezultatą ir gale vieną taškų persveria laimėjimą 9:8 savo naudai.

Sekmadieni 12 val. toje pat salėje įvyko finalai ir varžybos dėl 3 ir 4-tos vietos. Pirmieli dėl 3 — 4 v. susitiko LGSF — Sarūnas, kur šiek tiek laimėjusi, bet vis dėlto kai ir rungtynes laimėjo 31:27 (17:10).

Finalistai įvaikė išbėgo Universiteto A komanda ir technikumas. Pačio rungtynių pradžioj sveikas susiima ir benatant veda 4 — 5 taškų skirtumu. Toliau technikumėlių kova dėl sviedinio žuvus vis didesni atakuoma, bet paskėmė vis dėlto neslygina, o auga jų nenaudai. Nors stengimasis technikumėlių labai aktyvus ir puolimas veikius, bet prieš pranašesnius taktiškai studentus sugriūva ir pirmas pusiaikis baigiasi žymia Universitet. to-dos persvara 20:9.

Antram kėliny sąles šeiminiuku nenaprastai aštriai pradėda puolimą bet tuštėjusi pusė žaidėjai sėk bau das pašalinami ir tai susilonina likusiuosius. Darnesni ir kombinuotesni technikumėlių praėjimai pro studentų gynimą duoda rezultatą ir kėlini savo naudai 20:18. Galutinai finalo rungtynių paskėmė 38:29 Universiteto komandos naudai, kur ir tiek šio turnyro nematėjęs. Turnyre dalyvavusios komandos veik visos yra vienodo pajėgumo, nes patys rungtynių rezultatai tai įrodo.

— Vasario 15 d. sovoto klubas Sarūnas Vaidilos teatre surengė savo vienerių metų sukakties paminėjimą. Susirinkusį jaunimą, kurio tarpe buvo nemaža dalis ir aukštų vieuomenės pareigūnų, pasveikino klubo vadas p. Stonys. Buvo sudarytas unėjimo garbės prezidiumas, kuriatarpe matėsi viso lietuviško jaunimo mėgiamas generolas Daukantas. Sia progą tarė žodį tema „Sportininkas entuziastas", nurodydamas sporto ninko darbo skirtingumą, kurio pagrinde ir glūdi entuziazmo liepsnelė dirbti ir laviotis, atsiskaant nuo daugelio kasdieninių pramogų. Po to sekė sveikinimai klubų atstovų ir Sporto Rajono Įsaligos Vado. Po oficialiosios dalies buvo menininkų atliko p-lė Augaitytė, p. Liepas, Silniaus „Varpo" choras ir patys šaūniečiai sportininkai parodydami gražia akrobatinės mankšta pratimų, - o šarūnietės pašoko tautinių šokių. Tokį nuoširdų ir grynu lietuviškumu dvelkiantį sportinio jaunimo darbą pagerbė aukštesnieji pareigūnai gausiai atsilankydami. Šio iškilimingo minėjimo proga buvo paruoštas sveikinimas mūsų kartams Rytuose ir Lietuvoje. Tai vienas pavyzdingiausių sp. klubų, kuris savo veiklos pagrinde turi tautinio auklėjimo pradą.

Ltn. Kemeklio suprojektuotos lietuvių karių kapinės Kyrestone. Čia ir jis pats palaidotas.

ŽYGIAI RYTUOSE VYKSTA ISTORINĖSE VIETOSE

Kasdien mes skaitome naujus ir naujus pranešimus apie kovas Rytuose, kur petys petin su vokiečiais kariais prieš žydiškąjį bolševizmą kovoja ir mūsų savisaugos batalionų vyrai. Vienas — antras ir net dešimtas iš pranešimuose minimų vardų kartais mums atrodo geral pažįstamas, mes kartais net rausiamės prisiminimuose, ieškodami prieškarinėje Rusijoje įvykių su kuriais tasai vardas būtų surištas, visiškai net nepagalvodami, kad mes iš laikraščių pranešimų kartojame Lietuvos istorija ir kad mūsų savanoriai dabar kovoja sritysę, kur daugiau kaip prieš penkis šimtus metų didieji mūsų kunigaikščiai plėtė savo krašto ribas.

Peipuso ežero pietuose esantis Pskovo miestas ir į šiaurę nuo Ilmeno ežero esantis Novogardas jau keturiolikto šimtmečio pradžioje buvo savarankiški miestai ir žymūs prekybos centrai, kurie visiems Europos rytams daug karų dėjosi savo valia. Didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas pats pirmasis iš Lietuvos kunigaikščių atkreipė į šiuos du miestus savo dėmesį, ir tiek Pskovas, tiek Naugardas tuoj palenkti Lietuvos įtakon. Vėliau didi. kunig. Algirdas, tęsdamas savo tėvo politiką, nei vienam akimirksniui neišleisdamas mėsinės iš akiu, Pskovą ir Vlochovo upę, kurios krante yra Naugardas, daug kartų matė žygiuojančius mūsų sentėvius.

Smolensko sritis taip pat Gedimino laikais pateko į Lietuvos įtaką sferą, o vėliau visiškai buvo prijungta prie Lietuvos valstybės. Si sritis tuo metu lietuviams buvo nepaprastai svarbi strateginiu atžvilgiu, nes per ją ėjo visi keliai į Maskvą ir Tveriu, esantį prie Volgos tolokai į šiaurę nuo Maskvos. Kurį laiką dėl Smolensko varžėsi Maskva su Lietuva, ir šios varžybos vadas p. Stonys. Buvo sudarytas unėjimo garbės prezidiumas, kuriatarpe matėsi viso lietuviško jaunimo mėgiamas generolas Daukantas. Sia progą tarė žodį tema „Sportininkas entuziastas", nurodydamas sporto ninko darbo skirtingumą, kurio pagrinde ir glūdi entuziazmo liepsnelė dirbti ir laviotis, atsiskaant nuo daugelio kasdieninių pramogų. Po to sekė sveikinimai klubų atstovų ir Sporto Rajono Įsaligos Vado. Po oficialiosios dalies buvo menininkų atliko p-lė Augaitytė, p. Liepas, Silniaus „Varpo" choras ir patys šarūniečiai sportininkai parodydami gražia akrobatinės mankšta pratimų, - o šarūnietės pašoko tautinių šokių. Tokį nuoširdų ir grynu lietuviškumu dvelkiantį sportinio jaunimo darbą pagerbė aukštesnieji pareigūnai gausiai atsilankydami. Šio iškilimingo minėjimo proga buvo paruoštas sveikinimas mūsų kartams Rytuose ir Lietuvoje. Tai vienas pavyzdingiausių sp. klubų, kuris savo veiklos pagrinde turi tautinio auklėjimo pradą.

Kas naujo LIETUVOJE

— Vilniaus Miesto Priešgaisrinė Apsauga neturėtų mokslėvių šėlpimui pasukojo 350 RM.

— Vilniaus Miesto Priešgaisrinė Apsauga, norėdama paruošti sau kvalifikuotų šoferių, suruošė trijų mėnesių šoferių kursus.

— Šiuo metu Vilniaus apygarda susideda iš Vilniaus, Trakų, Švenčionių, Ašmenos, Svyrių ir Eišiškių apskričių su 58 valsčiais. Bendras plotas užima 15.781 kv km arba 24% visos Lietuvos teritorijos. Apygardoje yra 138.682 atskiri ūkiai su 467.558 ha ariamos žemės, 110.632 ha gaynykli ir 30.040 ha pievos.

— Vilniaus aps. jauniesiems ūkininkams visuose valsčiuose vyksta gamybiniai kursėliai. Paskaitas skaito aps. agr. įstaigos specialistai ir žemės ūkio specialistai, o taip pat rajoniniai agronomai ir laukų ūkio technikai.

— Šiemet „Sodyba" numačius padaryti 2.500 Dadano šiltųjų ir 1.300 Dadano pusšiltųjų avilių, kurie bus parduodami po 79 ir 56,40 RM.

— Generalkomisariato pallepinu pavaasiam bičių penėjimui visai Lietuvos teritorijai paskirta 100.000 kg cukraus, nerelkalaujant už jį parduoti medaus. Šio cukraus paėlimas pavestas „Sodybai". Cukrus duodamas tik rėminiuose aviliuose laikomoms bitėms iki 3 kg vienai šeimai. Bitininkai, gaudami cukrų, paleka paišiadėjimą, kad jį sunaudos tik bitėms penėti.

— Paruošti geru specialistų kalvių - arklių kaustytojų, Žemės Ūkio Politikos Departamento Gyvulininkystės Direkcija siųs į Vokietiją 2 - 3 kalvius, baigusius arklių kaustymo kursus Lietuvoje.

— Kaune įsteigta „Saatgutgesellschaft m. b. H. Litauen", kuri žada sprūpinti Lietuvos žemės ūkį auksčios rūšies kultūrinės augalų sėklo. Be to, šios bendrovės tikslas — prižiūrėti linų sėmenų auginimą ir juos praganą nuelti.

— Dans'e Meyrle, tark tik šoe — ai dėl to: pasiryžęs, kad ir

JAUNIEJI LIETUVIAI! STOKITE SAVANORIŠKAI | REICHO DARBO TARNYBĄ !

Vėl Lietuvos generalinėje srityje jauni yrai, gimusieji 1923, 1924 ir 1925 metais, taip pat 1942 metų abiturientai, kurie nori studijuoti, raginami stoti į Reicho darbo tarnybą. Tarnybos laikas yra vienerio metai ir bus atliekamas Vokietijoje. Norinčius stoti registruoja apskritų viršininkai, valsčių viršaičiai ir šaimų seniūnai. Iš Reicho darbo tarnybos priėmimo štabas Kaune. Toliau duodamam etsiašuime generalinis komisaras Dr. von Renteln šiais žodžiais kreipiasi Lietuvos jaunimą:

Jaunieji lietuviai!

Vokietija yra Europos širdis!

Jūs ją pažinsite, jeigu stosite į vokiečių darbo vyrų eiles.

Kastuvo vyrai nėra ateiti ir ruošia jai kelią.

Kas įsijungia į šią eiles, tas stovi didžiajame fronte už naująją Europą.

Daugelis jūsų tą žingenį jau žengėte. Jūs įšgyvenote dirbančiąją Vokietiją ir žinote, kad ji savyje neša Europos tautą ateitį.

Jaunieji lietuviai! Eikite paskui savo pirmuosius draugus ir pasiryžkite esą verti jų drąsos ir pasiryžimo darbui. Jūs, kaip ir jie, grįšite praturtėję ir kupini naujų jėgų, kad galėtumėte padėti kurti naująją Europą.

Der Generalkommissar in Litauen

Dr. von RENTELN

Vėl šiuo metu yra kritinė eilė konfliktų tarp abiejų kunigaikštysčių. 1355 m. Algirdas sumuša Maskvos kariuomenę, užima ne tik Smolenską, bet ir Rževą, naždaug per 150 km priešlartindamas prie pačios Maskvos. 1356 m. Lietuvai teko Brianskas, o maždaug po vienerių metų Algirdas prie Lietuvos prijungė dar Černigovą ir Sieversko Naugardą, du svarbius punktus su pačiomis sritimis, esančiomis abipus Desnos. Charkovo, Kursko ir Oriolo apylinkės tuo metu buvo įjungtos į Lietuvos valstybės ribas.

Pats didžiausias pirmasis Lietuvos didž. kunigaikščio Algirdo žygis į Rytus buvo 1368 m. Zygygie dalyvavo Algirdas, Kęstutis ir Vytautas. Po smarkaus susidūrimo, Maskvos kariuomenė buvo visiškai sumušta, išsklaidyta mūkuose, ir lietuvai prisiartinio prie Maskvos. Miestas tuojau buvo apsuptas. Maskvos didysis kunigaikštis Dimitrijus užsidarė Kremliaus mūruose. Algirdas stipriai pasiėbė į Maskvos vartus, bet jie buvo tiko nepaimta. Lietuviai sudeginę Maskvos miestą ir nuterioję plačias apylinkes, sugrįžo atgal į savo kraštą.

1370 m. lietuvius vėl matome prie Maskvos. Kremlius ir šį kartą išlaiko Maskvos kunigaikštis. Tuomet Algirdo vyrai sugrįžę į savo sritis. Trečią kartą Algirdas žygiavo prieš Maskvą 1372 m. Pats pirmasis Maskvos laimėjimas prieš lietuvius buvo 1380 m. Tais metais didi. kunig. Jogaila, susitaręs su totoriais, sumanė vieną kartą pagaliau likviduoti neramią Maskvos kunigaikštįją. Lietuvių ir totorių karuiomėnės turėjo susitikti prie Okos upės ir kartu žygiuoti į pačią kunigaikštijos širdį Kremlių. Apie kariuomenių susitikimo vietą laiku sužinojo Maskvos kunigaikštis, kuris nelauktai su savo kariuomenė užpuolė lietuvius Kulikovo laukuose ir juos skaudžiai sumušė.

Paminėtinas prieš Maskvą ir Vytauto Didž. žygis 1408 m. Abiejų pusių kariuomenės susitiko prie Ugros upės, esančios per 50 km į Vietus nuo Maskvos, netoli dabartinio Kalugos miesto. Lietuviams pasitaikė nepaprastai blogos žygio sąlygos, smarkiai šiurpinusios kariuomenę, o rusai nešėsi puikiai. Tatai abi pusės paskutiniu derybomis, kuriose Ugros upė sutarta padaryti siena tarp abiejų kunigaikštijų.

Pati didžiausi nepasiekimą Vytautas Didž. patyrė prie Vorsklos, Mėtkančios ir Dnieprą kiek pieičiau nuo Poltavos, kur jis buvo skaudžiai sumušas totorių. Bet šis žygis prieš totorius tetuvo tik vienas gangrenas ilgoje Lietuvos didž. kunigaikščių žygių į pietus grandyje. Vytautas Did. stipriai įsėdėjo kyjo Juodosios Jūros pakraštyje, bet jūdamą jūrs buvo prieš jo ir Dzedas. Donas ir Donecas — dažnai minimi mūsų istorijoje upių pavadinimai. Rostovas, tiesa, niekad nebuvo lietuvių žygio priešasis, bet nėra joko abejonių, jog Lietuvos valdovai kai kurtioliktojo šimtmečio viduryje galvojo apie šią turtingą kunigaikštįją. Kaip vieną fakta galime suminėti Algirdo ir Kęstučio broliu Liubarto vedybas su Rbstovo kunigaikštyte, per kurias Lietuvos valdovai saėjo į artimus giminystės santykius su Rostovo kunigaikščių šeima.

Maskva nuo Vilniaus tiesia linija yra apie 800 km, o Juodosios jūros pakrašciai net už 1300 km. Apie ano meto kelius nerima kalbėti ir kalbėti. Visai aišku, jog kelias į Maskvą per pelkėtus miškus buvo nepaprastai sunkus ir bent pusantro karto palėgėdavo, o dėsnei kariuomenei aprūpinti transportas iš viso buvo nepaprastai sunkiai įmanomas, todėl mes tik stebėtis galime savo protėvių valingumu, patvarumu ir puikia žygio organizacija, be kurios viešiakai būtų neįmanomas žygis, tuo labiau, jog šitoki nuotoliai net moderniausiai šių dienų armijai stato labai rimtus reikalavimus.

V. Kėdainis